

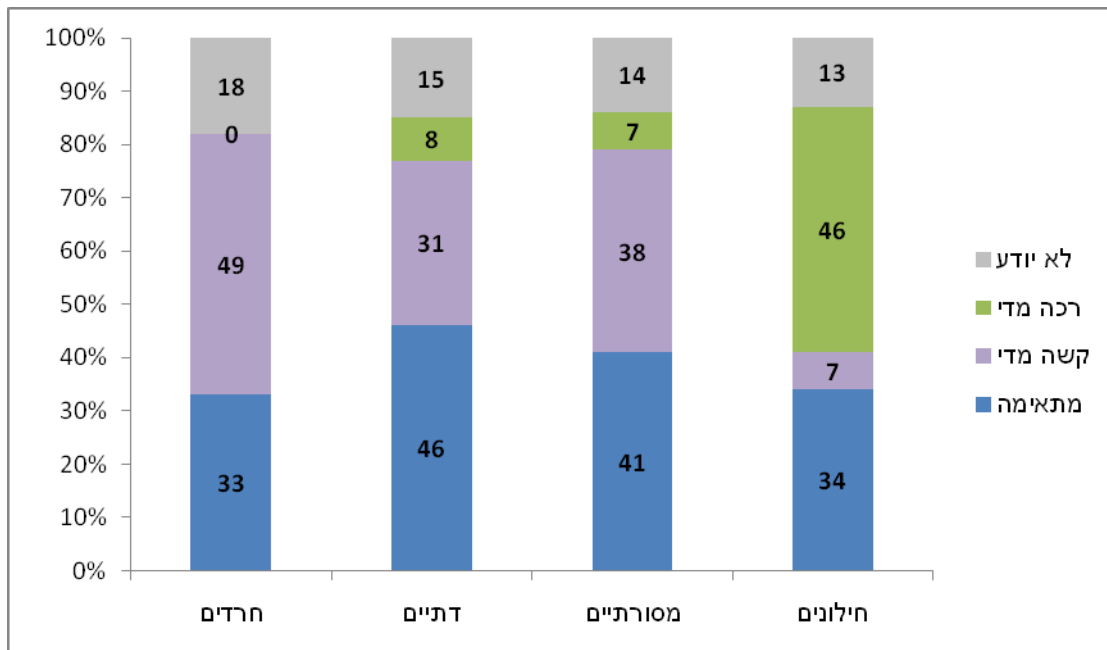
מדד השלום - אוקטובר 2011 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

תקציר הממצאים

- עסקת שליט - היה כדאי? גם לאחר ביצועה של העסקה** והוויכוח הציבורי בעקבותיה, רוב מכריע בציבורים היהודי והערבי (78%) סבורים כי היה נכון לבצע אותה. יתר על כן, בניגוד להערכת מומחים שונים, 60% מהיהודים ומחצית מן הערבים מעריכים שהעסקה לא החלישה את ההרתעה של ישראל. באותה רוח, רוב (70% מהיהודים ו-54% מהערבים) חושבים כי אין קשר בין הירי המוגבר מעזה לבין ביצוע עסקת שליט. נמצא רוב לתומכים בעסקה אפילו בקרב הסבורים שהיא החלישה את ישראל אם כי, כצפוי, הוא קטן מן הרוב בקרב מי שאינם סבורים שהעסקה החלישה את ישראל (בציבור היהודי - 57% לעומת 91%). דפוס דומה נמצא גם בשאלה בדבר הקשר בין העסקה לבין ירי הטילים המוגבר מהרצועה.
- אין צריכה ישראל להגיב לירי המוגבר מהרצועה? כשני שלישים בציבור היהודי חושבים כי יש להגיב בחומרה רבה, כולל תגובה צבאית רחבה.** פילוח על פי הגדרה עצמית ימין-שמאל מורה כי בימין התמיכה בתגובה צבאית היא 79%, במרכז - 62%, ובשמאל 26% בלבד. עם זאת, רוב (54%) מצדיקים את האיפוק של ישראל על מנת לא לסכן את מערכת היחסים השברירית עם מצרים. שיעור המצדיקים את האיפוק מסיבה זו הוא 43% בימין, 65% במרכז, ו-73% בשמאל. בציבור הערבי הרוב הגדול (73%) מתנגדים לתגובה צבאית חריפה ו-54% מצדיקים עמדה זו על בסיס אי הרצון לפגוע ביחסים עם מצרים.
- תג מחיר? רוב גדול מאוד - חוצה מחנות פוליטיים - בציבור היהודי (88%), מתנגד לפעולות תג מחיר נגד פלסטינים.** כצפוי ההתנגדות רבה אף יותר (93.5%) לפעולות תג מחיר נגד צה"ל. אף על פי כן אין להתעלם מכך כי 9% מבטאים בגלוי בסקר תמיכה בפעולות מהסוג הראשון ו-3% גם בפעולות מהסוג השני. עם זאת, הציבור היהודי חלוק בדעתו באשר לאופי התגובה של כוחות הביטחון ורשויות האכיפה לפעולות אלה: השיעור הגבוה ביותר (38%) חושבים שהיא מתאימה, 35% שהיא רכה מדי ו-13% מעריכים שהתגובה קשה מדי. ואולם פילוח לפי מידת הדתיות של המשיבים מעלה הבדלים משמעותיים: בין המגדירים עצמם חרדים השיעור הגבוה ביותר (49%) חושבים שהתגובה קשה מדי, בקרב הדתיים והמסורתיים השיעור הגבוה ביותר (46% ו-41% בהתאמה) מעריכים את התגובה מתאימה, אך בקרב החילונים התגובה השכיחה (46%) היא שהתגובה רכה מדי.
- היש להפריד בין חיילות וחיילים בצה"ל? שני-שלישים בציבור היהודי מתנגדים לקיום אירועים נפרדים לחיילות וחיילים בצה"ל.** כצפוי, קיים קשר הדוק בין ההתנגדות לבין מידת הדתיות: חרדים - 0% מתנגדים, דתיים - 47.5%, מסורתיים - 67%, וחילונים - 81%. עם זאת, הציבור בכללותו חצוי (45% לכאן ולכאן) בשאלה האם נכון לוותר על נוכחות של חיילות ביחידות של חיילים חרדים כדי לאפשר לחרדים לשרת בצה"ל. כלומר, העמדה לגבי הפרדה תלויה במטרה - שיעור ההתנגדות להפרדה מגדירת יורד אם מדובר בעידוד ההתגייסות של החרדים.
- ומה על המחאה החברתית? רוב גדול (בציבור היהודי 75% ובציבור הערבי 82%) תומכים בהמשך המחאה החברתית.** רוב קטן בציבור היהודי (54%) ומיעוט גדול בציבור הערבי (40%)

בדעה שעד כה היא לא הצליחה להשיג הישגים משמעותיים. גם בין המעריכים שהמחאה לא הצליחה עד כה להגיע להישגים משמעותיים, הרוב הגדול תומך בהמשכה.

תרשים החדש: הערכת התגובה של שלטונות ישראל לפעולות תג מחיר (לפי דתיות)

הממצאים בהרחבה

בשנים האחרונות היה רוב כמעט קבוע של למעלה משלושה רבעים שתמך בשחרור גלעד שליט, גם אם פירוש הדבר היה שחרור מספר גדול של אסירים פלסטינים. הקולות נגד ביצוע העסקה היו מעטים והתקשורת לא נתנה להם מקום רב. המצב השתנה במובן מסוים לאחר ביצוע העסקה כאשר בכל אמצעי התקשורת ניתן פתחון פה גם למומחים ובעלי דעה נגדית, והוויכוח בעד ונגד התלהט בדיעבד. ואולם, ברמת דעת הקהל גם לאחר קיום העסקה, ולמרות מתקפת הטילים האחרונה, רוב מכריע בציבורים היהודי והערבי (78%) סבורים כי היה נכון לבצע אותה. מעניין לציין כי בציבור החרדי שיעור התמיכה בעסקה הוא הנמוך ביותר, אם כי גם כאן מדובר ברוב: חרדים - 64%, דתיים ומסורתיים - 80%, חילונים - 78%. פילוח על פי הגדרה עצמית על הרצף המדיני ימין-שמאל העלתה כי בכל המחנות מדובר ברוב ניכר, אך יש ביניהם הבדלים בעוצמת התמיכה: ימין - 71% תומכים, מרכז - 83% ושמאל - 89%.

שוב בניגוד להערכת מומחים שונים, 60% מהיהודים ומחצית מן הערבים מעריכים שהעסקה לא החלישה את ההרתעה של ישראל. באותה רוח, רוב (70% מהיהודים ו-54% מהערבים) חושבים כי אין קשר בין הירי המוגבר מעזה לבין ביצוע עסקת שליט. נמצא כי יש רוב לתומכים בעסקה אפילו בקרב הסבורים שהיא החלישה את ישראל אם כי, כצפוי, הוא קטן מן הרוב בקרב מי שאינם סבורים

שהעסקה החלישה את ישראל (בציבור היהודי - 57% לעומת 91%). דפוס דומה נמצא גם בשאלה בדבר הקשר בין העסקה לבין ירי הטיילים המוגבר מהרצועה. פילוח של הערכת השפעת עסקת שליט על כושר ההרתעה של ישראל לפי מחנות פוליטיים מראה כי בקרב הימין קבוצה גדולה מאוד – 47% - חושבים שהעסקה החלישה את ישראל. זאת בהשוואה ל-33% במרכז ו-20% בשמאל. גם בשאלת העידוד שנתנה או לא נתנה העסקה לירי המוגבר מעזה נמצאו הבדלים על בסיס פוליטי: בכל המחנות הרוב חושב שהיא לא עודדה את הירי אבל שיעור הסבורים כי היתה השפעה כזו שונה בין המחנות: בימין שליט סבורים שהעסקה עודדה את הירי המוגבר, במרכז – רבע ואילו בשמאל רק 13% מאבחנים השפעה כזו.

הירי המוגבר מהרצועה העלה שוב את נושא התגובה הישראלית הראויה. בנושא זה מתגלה הציבור הישראלי-יהודי כניצי מאוד: כשני-שלישים חושבים כי יש להגיב בחומרה רבה, כולל תגובה צבאית רחבה. פילוח על-פי הגדרה עצמית ימין-שמאל מורה כי יש רוב למהלך כזה בימין (79%) ובמרכז (62%), אבל לא בשמאל, שם 26% בלבד תומכים במהלך צבאי נרחב. עם זאת, רוב (54%) מצדיקים את העמדה כי מוטב לישראל לגלות איפוק על מנת שלא לסכן את מערכת היחסים השברירית עם מצרים. שיעור המצדיקים את האיפוק מסיבה זו הוא 43% בימין, 65% במרכז, ו-73% בשמאל. בציבור הערבי הרוב הגדול (73%) מתנגדים לתגובה צבאית חריפה ו-54% מצדיקים עמדה זו על בסיס אי הרצון לפגוע ביחסים עם מצרים.

כידוע, לאחרונה גדל מספרן של פעולות של קבוצות מתנחלים נגד פלסטינים, נגד ערבים אזרחי ישראל וגם נגד חיילי צה"ל ורכוש צבאי המבוצעות תחת הכותרת "תג מחיר". סקר החודש מוכיח כי רוב גדול מאוד - חוצה מחנות פוליטיים - בציבור היהודי (88%), מתנגד לפעולות תג מחיר נגד פלסטינים. כצפוי ההתנגדות רבה אף יותר (93.5%) לפעולות תג מחיר נגד צה"ל. אף על פי כן אין להתעלם מכך כי 9% מבטאים בגלוי בסקר תמיכה בפעולות מהסוג הראשון ו-3% גם בפעולות מהסוג השני. שיעור התמיכה הגדול ביותר בתג מחיר (9.5%) נמצא בקרב המרואיינים החרדים. עם זאת, הציבור היהודי חלוק בדעתו באשר לעוצמת התגובה של כוחות הביטחון ורשויות האכיפה לפעולות אלה: השיעור הגבוה ביותר (38%) חושבים שהיא מתאימה, 35% שהיא רכה מדי ו-13% מעריכים שהתגובה קשה מדי. פילוח לפי מידת הדתיות של המשיבים מעלה הבדלים משמעותיים: בין המגדירים עצמם חרדים השיעור הגבוה ביותר (49%) חושבים שהתגובה קשה מדי, בקרב הדתיים והמסורתיים השיעור הגבוה ביותר (46% ו-41% בהתאמה) מעריכים את התגובה מתאימה, אך בקרב החילונים הדעה השכיחה (46%) היא שהתגובה רכה מדי. פילוח על פי עמדה פוליטית מראה כי בימין 18% סבורים כי התגובה קשה מדי, במרכז 8.5% ובשמאל – 5%. רכה מדי מגדירים את תגובת השלטונות 23% בימין, 45% במרכז ו 66% בשמאל.

נושא הפרדה המגדרית בצבא עלה לאחרונה לכותרות בגין הפרדת חיילים וחיילות בהקפות בשמחת תורה והיציאה של חיילים דתיים מאירועים שנשמעה בהם שירת נשים. מתברר שההפרדה אינה בבחינת טאבו בציבור היהודי: שני-שלישים אמנם מתנגדים לקיום אירועים נפרדים לחיילות וחיילים בצה"ל, אך כשליש מצדיקים אותה. כצפוי, קיים קשר הדוק בין ההתנגדות/תמיכה בהפרדה לבין מידת הדתיות: חרדים – 0% מתנגדים, דתיים – 47.5%, מסורתיים – 67%, וחילונים – 81%. עם זאת, הציבור בכללותו חצוי (45% לכאן ולכאן) בשאלה האם נכון לוותר על נוכחות של חיילות ביחידות של חיילים חרדים כדי לאפשר לחרדים לשרת בצה"ל. בקרב החרדים יש 100% תמיכה בהפרדה בנסיבות אלה, בקרב הדתיים 47.5%, ואילו אצל המסורתיים והחילונים 30% תומכים. כלומר, העמדה לגבי ההפרדה תלויה במטרה - שיעור ההתנגדות להפרדה מגדרית יורד אם מדובר בעידוד ההתייחסות של החרדים.

ומה על המחאה החברתית? רוב גדול (בציבור היהודי 75% ובציבור הערבי 82%) תומכים בהמשך המחאה החברתית. רוב קטן בציבור היהודי (54%) ומיעוט גדול בציבור הערבי (40%) בדעה שעד כה היא לא הצליחה להשיג הישגים משמעותיים. גם בין המעריכים שהמחאה לא הצליחה עד כה להגיע להישגים משמעותיים, הרוב הגדול תומך בהמשכה.

מדדי משא ומתן: מדגם כללי: 50.0%; מדגם יהודי: 49.8%

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים 31 באוקטובר-1 בנובמבר על ידי מכון "דחף". השתתפו בו החודש 616 מרואיינים שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.